

Descobreixen les restes de la basílica-catedral de l'antic Bisbat d'Empúries

Autor: Agència Catalana de Notícies

Data de publicació: 10-06-2021

Les excavacions a Santa Margarida han permès de confirmar la ubicació del complex episcopal i diverses peces, com ara monedes. Notícia de l'Agència Catalana de Notícies que el diari digital Vilaweb ha reproduït avui mateix.

La campanya d'excavacions a Santa Margarida (Sant Martí d'Empúries) ha posat al descobert les restes de la basílica-catedral de l'antic Bisbat d'Empúries. Els treballs, que han durat sis setmanes, han permès de confirmar la situació del conjunt episcopal tardoantic i, sobretot, descobrir aquest temple, una de les edificacions més importants del conjunt. La intervenció tan sols ha permès de recuperar una part de la planta, però els elements conservats –com ara els pilars de la nau sud– permeten de calcular que la basílica tenia una amplada de tretze o catorze metres i una longitud superior a vint.

La basílica i el baptisteri es trobaven a la part est d'una plaça, a recer de les altres edificacions que completaven el complex episcopal, com ara el palau del bisbe, que encara no s'han localitzat.

Les excavacions també han posat al descobert unes quantes tombes, un peu d'altar i un "tresor" amb 182 monedes de bronze.

Les excavacions del sector van començar el 6 d'abril i es van allargar fins el 12 de maig. Durant aquestes sis setmanes, els arqueòlegs van reprendre els treballs en aquesta zona, que havien començat l'any passat. L'objectiu era determinar la naturalesa i funció de les edificacions del nord de l'actual església de Santa Margarida. I ho han aconseguit.

Els treballs han permès de confirmar que en aquesta àrea hi havia un conjunt episcopal tardoantic i que les edificacions

eren l'epicentre del nou nucli habitat sorgit després de l'abandonament de la ciutat romana. Els primers treballs havien permès de localitzar el baptisteri, de planta quadrada i amb una piscina baptismal al centre. Ara han trobat part de la basílica, amb una construcció de tres naus, situada al nord. L'excavació del sector de l'absis i d'una part de la nau central i lateral sud ha permès, per primera vegada, de conèixer amb detall com era aquesta construcció.

Així, se sap que l'absis era situat a llevant i constava d'una zona on hi havia l'altar, sustentat amb un antic pedestal d'escultura amb una inscripció, provinent del fòrum de la ciutat romana, possiblement dedicada a Manio Cornelio Saturnino, que fou magistrat d'Emporiae el segle II dC.

A banda i banda de l'altar i sota el paviment, hi havia dos sarcòfags de pedra, un amb un forat superior per a veure i tocar les relíquies d'un personatge que, segons la inscripció conservada en un costat, es deia Secundus. Davant l'altar hi havia també un espai o presbiteri i, a un nivell inferior, la zona del cor reservada als membres del clergat. Al voltant d'aquesta zona, amb el temps, s'hi van disposar més enterraments amb sarcòfags de pedra i coberta a doble banda decorada amb acroteris.

A més, han descobert un amagatall amb 182 monedes de bronze baiximperial. El fet que fossin guardades en una mena de bossa de cuir ha permès que, en desintegrar-se, s'hagin pogut conservar totes juntes. Es calcula que daten entre principi del segle IV i mitjan segle V.

Un temple de grans dimensions

Tot i que amb aquesta intervenció tan sols han pogut trobar una part de la planta, amb els elements conservats –com ara els pilars de la nau sud–, els arqueòlegs creuen que la basílica feia entre 13 i 14 metres d'amplada i més de 20 de longitud. També creuen que la basílica i el baptisteri es trobaven a la part est d'una plaça, a tocar de la qual hi devia haver més edificacions, com ara el palau del bisbe, que de moment no s'han pogut localitzar.

De fet, Castanyer ha explicat que, per les prospeccions geofísiques que s'hi han fet, se sap del cert que "aquest edifici formava part d'un complex de poblament que ocupa aproximadament dues hectàrees" i que estava connectat directament amb Sant Martí a través d'un camí que passava per la part baixa del turó d'Empúries. "Ara tenim el baptisteri i la basílica-catedral. Ens queda per descobrir encara el palau episcopal i hi podria haver també una capella funerària", ha remarcat.

Una troballa excepcional

L'arqueòleg del MAC Empúries que ha dirigit l'excavació, Pere Castanyer, ha qualificat la troballa d'excepcional no tan sols perquè hi ha molt poques basíliques d'aquesta etapa a Catalunya sinó també perquè permet d'enllaçar l'Empúries grecoromana amb la medieval. "Ens permet de tenir un fil conductor històric des dels grecs. Pel coneixement històric i patrimonial del país és extraordinari", ha afegit. I és que, tot i la superposició de restes medievals posteriors, els investigadors creuen que l'avanç de les excavacions permetrà de reconstruir la planta completa.

Un complex de final del segle IV

L'origen d'aquest complex es remunta a la fi del segle IV i malgrat les successives reformes, es creu que va perdurar fins a final del segle VII o principi del VIII. La pèrdua de la seu episcopal emporitana, que el segle IX ja havia quedat incorporada a la de Girona, explica les transformacions posteriors. A partir d'aquest moment, damunt les restes de la nau central i l'absis de l'antiga basílica s'hi va construir una petita església, amb diverses reformes que permeten de seguir l'evolució d'aquest sector fins el segle XIV.

A l'espai de l'antic baptisteri es va bastir una segona esglesiola, dedicada a santa Margarida, que va perdurar com a espai de culte fins el segle XVIII. A redós d'aquestes edificacions religioses s'hi va desenvolupar un important cementiri, amb diverses fases d'enterraments.

Un projecte de recerca sobre àrees portuàries

Els treballs que s'han fet a la zona formen part de les actuacions previstes a l'actual projecte de recerca sobre les àrees portuàries de l'antiga Empúries, impulsat des del Museu d'Arqueologia de Catalunya i el Servei d'Arqueologia i Paleontologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. També han comptat amb el finançament de l'Ajuntament de l'Escala i la col·laboració dels propietaris dels terrenys.

Tres grans etapes

El projecte focalitza l'atenció en tres grans etapes històriques del conjunt emporità, que són fonamentals per a entendre i explicar-ne l'evolució històrica, prenent com a fil conductor els espais portuaris, que són fonamentals per a explicar-ne la gènesi, creixement i decadència.

La primera etapa correspon a la fundació de l'establiment grec foceu, el segle VI aC; la segona, al moment d'arribada dels romans cap al segle II aC i, finalment, la tercera, segle VI dC, moment en què els nuclis de població tradicionals de la ciutat grega i la ciutat romana ja havien estat abandonats i el poblament es va concentrar a Sant Martí d'Empúries i al sector de Santa Margarida.

Els estudis del paleopaisatge del territori d'Empúries demostren que en aquesta darrera etapa l'hàbitat de Santa Margarida era situat al costat de l'estuari del riu Ter, que aleshores desembocava al nord del promontori de Sant Martí d'Empúries.

12-06-2021

Agència Catalana de Notícies/Vilaweb

<https://www.vilaweb.cat/noticies/descobreixen-restes-basilica-catedral-antic-bisbat-empuries/>